

3. Дзюбулюк О. Грошово-кредитна політика в період кризових явищ на світових фінансових ринках // Вісник Національного банку України. — 2009. — № 1. — С. 20—32.

4. Монетарна політика Національного банку України : сучасний стан та перспективи змін / [за ред. В. С. Стельмаха] — К.: Центр наукових досліджень НБУ — Університет банківської справи НБУ, 2009. — 404 с.

УДК 336.71

С. І. Ходакевич,

канд. екон. наук, доцент кафедри банківської справи,
ДВНЗ «КНЕУ імені Вадима Гетьмана»

ОПТИМІЗАЦІЯ СТРУКТУРИ БАНКІВСЬКОЇ СИСТЕМИ УКРАЇНИ ЯК УМОВА АКТИВІЗАЦІЇ ІНВЕСТИЦІЙНОГО ПРОЦЕСУ

Важливим напрямком розвитку банківської системи України є удосконалення її структури.

З точки зору загальнотеоретичних позицій система і структура між собою тісно взаємопов'язані. Структура банківської системи — це не випадковий набір банківських установ, а чітка конструкція, яка за складом своїх елементів є необхідною, достатньою, яка забезпечує цілісність банківської системи та досягнення поставлених перед нею цілей.

Структура банківської системи не стільки кількісна сторона банківської діяльності, скільки якісна — наскільки банки як грошово-кредитні інститути реалізують своє призначення в економіці.

Між тим аналіз показує, що банківський сектор України у функціонально-структурному плані значно неоднорідний — він об'єднує якісно різні інститути, за географічною ознакою простежується значна територіальна асиметрія банківської системи України (половина кредитних організацій зосереджена в місті Києві та Київській області), капітальна база банків дуже обмежена.

Світовий досвід економічного розвитку свідчить, що банківському сектору для ефективного виконання своїх функцій, особливо в умовах проведення реформ, необхідні спеціальні кредитні організації. Як відомо, в Україні переважно працюють універсальні банки. Однак такий шлях не можна вважати єдино правильним напрямком розвитку.

З позиції удосконалення структури банківської системи країни слід прийняти на озброєння такі види банків, як: банки розвитку, сектор ощадних установ (ощадні каси, поштово-ощадні установи), місцеві банки, сектор кредитної кооперації, інвестиційні банки, іпотечні банки та інші спеціалізовані грошово-кредитні установи. Таким чином, у контексті удосконалення структури банківської системи мова йде про певне співвідношення універсальних і спеціалізованих банків.

В будь-якій економічній системі завжди є проблеми розвитку територій, галузей, розвитку соціальної сфери. Комерційні банки, як підприємницькі структури, не можуть взяти на себе виконання таких задач. У зв'язку з цим виникає питання створення банків розвитку на певних принципах і під певні задачі. Якщо задачі можуть бути різні, то принципами обов'язково повинні бути: політична нейтральність, кредитоспроможність, державна підтримка, особливий статус по відношенню до комерційних банків. Створення банків розвитку, в тому числі зі 100 %-ю державною участю, не протирічить принципам ринкової економіки. Але при створенні банків розвитку треба враховувати, що ефективність їх діяльності може бути досягнена лише при включенні їх у комплексну програму індустріально-інноваційного розвитку країни.

Слід також відзначити, що в умовах сучасної фінансової кризи сектор ощадних установ, в Україні це Ощадний банк, почують себе доволі впевнено, користуючись довірою громадян. Вважаємо, що досвід, нагромаджений як в інших країнах, так в Україні, може бути використаний для створення системи (а не тільки одного банку) ощадних установ. Є всі підстави стверджувати, що із-за неефективної організації ощадної справи в сучасних умовах економіка України втрачає значну кількість коштів, яка осідає на руках у населення і не поступає в обіг. Але тут потрібно також визначити пріоритети сфери діяльності ощадних установ. Їх ресурси в першу чергу треба направляти на виробничі цілі, реструктуризацію місцевої економіки, комунальне господарство.

Сектор кредитної кооперації в грошово-кредитній сфері також заслуговує особливої уваги, так як міжнародний досвід, дореволюційний досвід України показує беззаперечну корисність (як економічну, так і соціальну) впливу діяльності таких установ. Кредитні спілки в сільській місцевості і в містах дають можливість дрібним товаровиробникам організовувати виробництво та обмін продуктами, а кооперативні банки вже сьогодні успішно конкурують з комерційними банками.

Зрозуміло, що запропоновані види грошово-кредитних організацій, установ потребують також цивілізованого правового забезпечення для їх відповідного функціонування. Однак для активізації інвестиційного процесу в Україні потрібні структурні зміни в банківській системі. Без них неможливо буде вирішення ані існуючих проблем, ані подальшого розвитку.

УДК 336.761.6

С. Г. Хоружий,

науковий консультант

Українського інституту розвитку фондового ринку
ДВНЗ «КНЕУ імені Вадима Гетьмана»

СКЛАДОВІ СИСТЕМИ РЕГУЛЮВАННЯ ОБІГУ ЦІННИХ ПАПЕРІВ НА БІРЖОВОМУ РИНКУ

Сучасна ринкова економіка — це складна система господарювання, в якій тісно взаємодіють ринкові закономірності та чисельні регулюючі і контролюючі інститути, діяльність яких має бути спрямована на досягнення ефективного управління економічними процесами. Всі вони взаємодіють як частини єдиної системи, оскільки пов'язані між собою в становленні та розвитку.

Розглядаючи проблематику взаємодії складових системи регулювання обігу цінних паперів на біржовому ринку доцільно зазначити, що на перших етапах становлення ринку цінних паперів у різних країнах біржовий обіг виникає через заінтересованість у його діяльності з боку основних учасників — емітентів, інвесторів та професійних учасників, які фактично і створюють такий біржовий ринок через саморегулювання. *Саморегулювання ми розглядаємо як взаємодію учасників ринку з метою встановлення стандартизованих норм і правил ведення бізнесу, спрямованих на досягнення ефективності і безпечності діяльності на біржовому ринку, упорядкування взаємодії учасників між собою та із суб'єктами інфраструктури, а також забезпечення контролю за дотриманням учасниками встановлених правил.* Оскільки механізми саморегулювання мають доповнюватися контролем та застосуванням спеціальних заходів впливу, правильніше, на нашу думку, визначати цей процес не «саморегулюванням» а «самоуправлінням».